

Thomas Bæk Thomsen

1894 fødtes en dreng i Stabæk, Uggerby, som fik en stor betydning for egnen. Det var Thomas Kristen Thomsen, hvis byggerier gennem mere end en menneskealder satte sit særlige præg på Bjergby og omegn. Historien om hans liv fortælles en grå januardag 2008 af Thomas Bæks yngste søn, Frode Bæk, der med kærlighed og respekt beretter om faderens liv og levned.

Barndomshjemmet "Bækværnet".

Konfirmationshilsen til tvillingerne Thomas og Kresten, vel ca. 1908. Øverst ses vejen gennem Gl. Bjergby og nederst Degnevængets begyndelse. Bemærk præstegården med avlsbygninger til venstre. Ukendt fotograf.

Mureruddannelse

Selv om kårene var små i hjemmet, er det bemærkelsesværdigt, at alle 5 børn fik mulighed for ophold på skoler og lignende. Det gjaldt også for Thomas, der kom i lære som murer hos murermester Frederiksen i Hjørring og kom til at gå på Håndværker- og Husmandsskolen i Odense. (Thomas gik på håndværkerskolen, mens hans tvillingbror Kresten fik et ophold på husmandsskolen). Den tredje bror, Lars, kom på landbrugs- og gartnerskole i Slagelse, hvor han også lærte en del husflidsarbejde. Søsteren, Marie, rejste en tid til Fanø og fik plads på et af badehotellerne der.

Barndom

Allerede som 6-årig flyttede Thomas sammen med sine søskende og forældre til Bjergby og slog sig ned på ejendommen "Bækværnet" (hvor familien Ohrt bor i dag). Herfra stammer navnet Bæk, der senere blev en del af familienavnet. Thomas' far ernærede sig ved det lille landbrug på 7 tdr. land og supplerede indtægterne med arbejde som graver på Bjergby kirkegård gennem en årrække. Og her voksede Thomas op i en søskendeflok på 5, hvoraf en søster døde som ung. Som så mange andre børn på landet fik Thomas allerede som stor dreng ansvar for at passe køerne som høverdreg. Det var på en ejendom på Skagen Landevej. Her havde ejeren bygget et nyt stuehus med hvælvinger, for "at det skulle være brandsikret". Det var dog en ret uhørt byggemåde, men måske er Thomas' første interesse for byggeriet blevet grundlagt netop her!

Thomas blev konfirmeret 1908, og herfra eksisterer et telegram med motiver fra Bjergby på denne tid.

Foto vistnok fra lærepladsen i Hjørring.

Måske inspireret af opholdet i Slagelse var Lars Bæk Thomsen i øvrigt med til at starte husflidsskolen i Bjergby, først i Kærgård og senere på Degnevænget.

I 1917 opstod der en stor brand i den norske by Bergen, og den såkaldte "Tyskerbrygge" blev slemt medtaget. For at hjælpe til med genopbygningen og måske også for opleve

eventyret drog Thomas sammen med en kammerat fra Snevre til Norge. Her kom han til at arbejde i de næste par år, både i Bergen, Stavanger og Haugesund.

Unge fra Bjergby skytte- og gymnastikforening på udflugt 1917. Turen gik tik Viborg. Søren Gaarden kørte i den åbne lastvogn med fast gummi på baghjulene. Lastvognen er af mærket CLYDESDALE, der blev produceret i Ohio i denne periode. Niels Larsen fortæller, at et aktieselskab i Bjergby købte bilen i 1914 og ansatte Søren Gaarden som chauffør. Der kan tælles op mod 20 personer, udelukkende mænd, på ladet. Billedet er taget af Thomas Bæk, ligesom de andre fotos i denne artikel (med en enkelt undtagelse)

Fotograf og murer

Som ganske ung blev Thomas Bæk voldsomt interesseret i fotografering, og han anskaffede sig et af de gamle apparater med trækasse og sort klæde og fotograferede personer, bygninger og begivenheder i Bjergby og omegn. Han fremkaldte selv sine billeder, og de blev efter tidens skik opbevaret som negativer på glasplader, der var gjort lysfølsomme. Det blev gennem årene til en anseelig bunke glasplader, hvoraf nogle heldigvis er bevaret. Der eksisterer også en stor mængde billeder, som er fremkaldt på papir.

Da han vendte hjem, var han i 1920 som 26-årig parat til at etablere selvstændig murer-virksomhed i Bjergby. Det første år byggede han et af de mest markante huse i Bjergby, nemlig købmandsforretningen overfor kirken. Bygherren var købmand Ejnar Jensen, og han - og senere sønnen Hans Jensen, drev forretningen indtil ca. 1970.

Ligeledes i 1920 byggede Thomas Bæk to ejendomme på Præstegårds Mark (nuværende Præstevænget), hvoraf den ene var til broderen Lars, og den anden til Kresten. Også huset "Mølager" i Gl. Bjergby blev bygget det første år som selvstændig.

(fortsættes i næste nummer)

Ejner Jensens nye købmandsbutik 1920.

To nye ejendomme på den nye udstykning af Præstegårds Mark 1920, Krestens forrest og Lars' bagved.

Thomas Bæk (fortsat fra sidste nummer)

Det økonomiske opsving i begyndelsen af 1920'erne gav, som det ses, masser af arbejde til den nyetablerede murermester. Et karakteristisk hus blev således bygget lige vest for kirken (1923), hvor i en årrække "Georgs Bi-

ler" havde hjemme.

I 1934 byggede Thomas lærerboligen til den gamle skole i Bjergby, der har stået med sine gulkalkede mure indtil for et par år siden!

Unge fra Bjergby fremviser med stolthed og glæde vinterens resultater af arbejdet i Husflidsskolen. Lars Bæk var med til at grundlægge dette arbejde. Fotografier er taget foran genforeningsstenen, som blev rejst 1920.

Familiestiftelse

I 1926 blev Thomas Bæk gift med Anne Kristine Lyngø. Hun kom fra Jerslevengen og var flyttet til Bjergby for at bistå sin søster, der var blevet jordemoder her. Allerede på det tidspunkt var det ved at være slut med fotografvirksomheden, da det jo var en ret bekostelig affære. Så de fleste af Thomas Bæks fotografier er optaget mellem 1917 og 1926.

Inden længe flyttede de ind i en af de ejendomme, som Thomas selv havde bygget, nemlig den førmtalte ejendom vest for kirken. Her blev Frode Bæk født som den sidste af en børneflokk på 6.

Da der sjældent var arbejde for en murer om vinteren, var der et lille landbrug med et par køer, som hustruen passede om sommeren. Men ved vintertide tog Thomas også del i den side af familiens arbejde. Han var ligeledes en flittig snekaster (det var der brug for i de første krigsvintre), men han ville helst arbej-

Thomas Bæk mellem sine brødre Lars (tv) og Kresten med søsteren Marie i forgrunden. Billedet er taget i barndomshjemmets have på Bækværnet, som Lars anlagde efter opholdet på skolen i Slagelse.

Kaffen givet fri! Kø foran J. P. Jacobsens købmandsbutik i Hjørring, da man igen kunne købe kaffe efter 1. Verdenskrig.

de på amtsvejen (fra bageren til Højene) da det gav 1 kr. mere i timen!

I den mørke vintertid var der også tid til at besøge biblioteket i Bjergby, og Frode fortæller, at han nok kunne læse 10 bøger om ugen. Men han gav sig også tid til at læse højt for børnene.

Indtjeningen kunne dog være sparsom i vinterperioden, men heldigvis kunne man få kredit i brugsen, hvor man naturligvis var medlem, og hvor man foretog alle daglige indkøb.

Da Thomas Bæks forældre blev gamle, kom de til at bo hos ham og endte deres dage her. Det var før der blev etableret alderdomshjem i det gamle kommunekontor

Efterhånden voksede murervirksomheden til en 5-6 mand og Thomas Bæk havde mulighed for at påtage sig mere omfattende bygge-

rier. F.eks. var det Thomas Bæk, der startede byggeriet af parcelhuse i Højene i slutningen af 1940'erne, Her opførte hans firma 20 – 25 huse. Men da man på den tid drøftede evt. byggeri på Vellingshøjvej, bakkede Thomas ud af det, idet han påstod, at ”ingen mennesker ville bo på den hede!”

*Gangsterbillede fra 30'ernes USA?
Nej, de tre brødre Bæk ca. 1920!*

Fortælleren Frode Bæk Thomsen.

”Grotten”

I 1943 byggede Thomas Bæk ”Grotten”. Som den flittige og dygtige mand han var, blev alle møbler (bl.a. et flot skrivebord) også fremstillet af ham. Da familien flyttede fra ejendommen, sørgede Thomas omhyggeligt for, at alle de gamle negativer på glasplader blev flyttet med og anbragt på loftet, hvor de blev passet på. Konen havde dog helst set, at de var røget på lossepladsen sammen med så meget ”andet gammelt skrammel” som f.eks. det gamle fotoapparat fra 1917!

Thomas Bæk boede i ”Grotten ” indtil 1954, hvor huset for 35.000 kr. (på den tid det dyreste i Bjergby!) blev solgt til førstelærer Chalmer Rasmussens enke. Da Thomas flyttede, efterlod han de gamle glasnegativer gemt og glemt på loftet, indtil en ny ejer af huset, Jens Lønborg, i 2007 fandt dem under restaurering af huset, og dermed gav anledning til denne artikel.

Anne og Thomas Bæk slog sig i 1954 ned i Højene, og Thomas fortsatte sin murervirksomhed indtil pensionsalderen i 1962. Herefter boede de 4 – 5 forskellige steder i Hjørning.

Thomas Bæk er nu for længst gået bort (1977), men gennem hans søn Frodes fortælling, gennem de efterladte fotografier og ikke mindst gennem de flotte, solide bygninger, lever mindet om en dygtig håndværker, en nøjsom og arbejdsom mand, der skabte en god og tryk tilværelse for sine børn.

Olaf Nedergaard